

УДК 330.1

Н. Е. Дєєва,

д. е. н., доцент, професор кафедри менеджменту,

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

СУТНІСТЬ І МОДЕЛІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

N. Dyeyeva,

Doctor of Econ. Sci., Senior Lecturer, Professor of the Department of management,

Kyiv National University of Trade and Economics

NATURE AND MODEL OF CORPORATE GOVERNANCE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION OF FINANCIAL MARKETS

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні основи і практичні аспекти корпоративного управління у контексті глобалізації фінансових ринків. Об'єктом дослідження є процеси розвитку моделей корпоративного управління і фінансових ринків. У процесі підготовки статті використано сучасні методи проведення наукових досліджень: порівняльного аналізу, системний підхід. Метою статті є систематизація світових моделей фінансових ринків і корпоративного управління, визначення причинно-наслідкових зв'язків між ними, а також ідентифікація національної моделі корпоративного управління та обґрунтування перспектив її розвитку в умовах інтеграції в світовий фінансовий ринок. Надано характеристику трьом основним моделям корпоративного управління: англо-американської, німецької (західноєвропейської), японської. Показано, що модель корпоративного управління визначається поміж іншим типом фінансової системи. Фінансова система України ідентифікована як банківсько-орієнтована, виділено національні моделі корпоративного управління за рівнем розподілення власності (концентрована і змішана полярна). Розроблено рекомендації з використання у вітчизняній практиці окремих елементів німецької і англо-американської моделей корпоративного управління.

The article of research are theoretical, methodological bases and practical aspects of corporate management in the context of globalization of financial markets. A research object are processes of development of corporate case and financial markets frames. In the process of preparation of the article the modern methods of realization of scientific researches are used: comparative analysis, approach of the systems. The purpose of the article is systematization of world models of financial markets and corporate management, determination of причинно-наслідкових connections between them, and also authentication of national corporate case and ground of prospects of her development frame in the conditions of integration in a world financial market. Description is given to three basic corporate case frames: English-American, German (West-European), Japanese. It is shown that a corporate case frame is determined between other type of the financial system. The financial system of Ukraine is identified as bank-oriented, national corporate case frames are distinguished after the level of distribution of property (concentrated and mixed arctic). Recommendations are worked out from the use in domestic practice of separate elements of the German and English-American corporate case frames.

Ключові слова: корпоративне управління, фінансові ринки, глобалізація, моделі.

Key words: corporate governance, financial markets, globalization, model.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Глобалізація фінансових ринків є головною ознакою сучасних світових економічних відносин. Фінансо-

ва глобалізація і фінансова нестабільність є різними сторонами одного і того ж процесу світової інтеграції. Залучення України до світового фінансового ринку відбувається за такими каналами: фондовий ринок, банківська система, зовнішня торгівля, зовнішні запозичення. Формування ефективного фондового ринку неможли-

во без глибокого розуміння сутності і особливостей корпоративного управління відповідно національних інституціональних умов.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Проблеми глобалізації фінансових ринків порушуються у працях багатьох вчених. Бакаєвим О.В. виділено дві групи ризиків фінансової глобалізації: ті, що пов'язані з нераціональністю економічної політики на національному рівні та ті, що зумовлені неконтрольованістю розвитку фінансових ринків в умовах глобалізації [1, с. 8]. На необхідність реформування наднаціонального регулювання світового фінансового ринку вказують також Осаволук С.Л., Анісімов А.Є, адже міжнародні фінансові інститути, створені після Другої Світової війни, не відповідають тим завданням, що постають перед ними в сучасних умовах [2, с. 10; 3, с. 9]. Роль міжнародних фінансових організацій (МФО) знизилась на фоні збільшення значущості світового капіталу, на що вказують темпи зростання масштабів імпорту капіталу та міжнародних фінансових трансакцій. Таким чином, проблеми фінансової глобалізації розглядаються переважно на макрорівні, а питання раціоналізації економічної політики щодо інтеграції у світовий фінансовий ринок на національному рівні залишаються недостатньо дослідженими. Потребують теоретичної розробки засади функціонування фінансового сектора України у контексті протидії суперечностям розвитку світового фінансового ринку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є систематизація світових моделей фінансових ринків і корпоративного управління, визначення причинно-наслідкових зв'язків між ними, а також ідентифікація національної моделі корпоративного управління та обґрунтування перспектив її розвитку в умовах інтеграції в світовий фінансовий ринок.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Структура управління корпорацією кожної окремо взятої країни має специфічні властивості, разом з тим існує багато спільних рис корпоративного управління, що дозволяє фахівцям у галузі акціонерно-корпоративних світових процесів виділити три основні моделі корпоративного управління:

1) англо-американська модель, у якій важливу роль відіграють незалежні та саморегулятивні організації, а відносини акціонерів між собою та з корпорацією чітко визначені на рівні законодавства та локальних корпоративних актів. В американських корпораціях немає домінуючих інвесторів, акції широко розміщені. Така мо-

дель передбачає надання акціонерам ефективних засобів захисту їхніх інтересів і вимагає повного й точного розкриття інформації;

2) німецька (західноєвропейська) модель, заснована на акціонерах, працівниках, банківській системі (банки виступають кредиторами, голосуючими агентами, депозитаріями);

3) японська модель, що ґрунтується на тісному зв'язку з ключовим банком та фінансово-промисловою мережею (кейрецу).

Проте самі моделі не є взаємовиключними, їх компоненти взаємно "проникають" у різних країнах світу, що може свідчити про відсутність явних переваг або недоліків однієї з моделей. Так, порівняння корпоративних відносин у країнах Центральної та Східної Європи дозволяє зробити висновок про те, що система корпоративного управління в кожній державі поєднує в собі унікальні елементи з елементами англо-американської, німецької та японської моделей.

У нашій країні формується національна інституційна трьохрівнева модель корпоративного управління, що включає макро-, мезо- та мікрорівень з відповідними притаманними кожному рівню регуляторними механізмами та чинниками впливу. Тому до розуміння терміну "корпоративне управління" сформувався комплексний підхід, його застосовують не лише до діяльності суб'єктів господарювання, а також на рівні окремого регіону і держави. Зокрема Г. Онищук визначає необхідність налагодження партнерських відносин між органами місцевого самоврядування, населенням та приватним капіталом, концептуально визначаючи структури корпоративного управління розвитком території [4, с. 5]. О.Мишко обґрунтовує сутність організаційно-економічного механізму управління корпоративною власністю в регіоні, основою якого є організація стимулювання участі корпоративних суб'єктів у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону [5, с. 6]. Кондрашихінін А. розроблено пропозиції щодо поширення системи корпоративного управління на підприємства місцевого господарства [6].

Погляди вчених щодо ідентифікації національної моделі різняться. На думку А. Мірошник в економіці України ще чітко не склалася модель корпоративного управління [7, с. 14]. Потенційно більш придатною для країн з перехідною економікою, у т.ч. для України, вважається "німецька" модель, за якою великі банки, виступаючи власниками і кредиторами, відіграють провідну роль у корпоративному управлінні, а в акціонерних товариствах передбачені окремі органи з наглядовими функціями.

Погляди вчених іноді є діаметрально протилежними. Якщо Л. Сав'юк засвідчує, що система державного управління акціонерними товариствами в Україні в цілому є така сама, як і в країнах з розвиненими ринковими відносинами [8, с. 12], то М. Горинь вказує на недосконалість національної моделі корпоративних відносин [9, с. 9]. До основних вад, які є досить переконливими і характеризують вітчизняну практику корпоративного управління як неефективну, належать: законодавчо не закріплена провідна роль спостережних рад (на відміну від розвинених моделей корпора-

тивного управління); економічно неефективні структури акціонерної власності, що виникли в ході акціонування державних підприємств із використанням сертифікатів, і за якої емітенти не мають вільного капіталу для інвестицій у розвиток підприємств; практична безконтрольність діяльності закритих акціонерних товариств, що опинилися поза правовим регулюванням; незначне зростання використання методів залучення додаткового акціонерного капіталу шляхом додаткового випуску акцій і корпоративних облігацій; відсутність дієвого зовнішнього та внутрішнього контролю за діяльністю менеджменту акціонерних товариств, що спотворює сутність корпоративного управління; застосування рейдерських методів перехоплення корпоративного контролю, що зумовлює нестабільність діяльності корпоративних форм тощо.

Система корпоративного управління в Україні сьогодні проходить етап становлення і характеризується наявністю ряду спільних рис як з англо-американською (основну роль відіграють інституціональні інвестори, приділяється увага захисту інтересів меншості акціонерів), так і з німецькою (система органів товариства включає правління та спостережну раду, питання діяльності товариства вирішуються спільно керівництвом та працівниками) та японською (деякі ринки мають ознаки існування ключового банку та кейрецу, акціонери-інсайдери зацікавлені в довгостроковому контролі над товариством більше, ніж в отриманні швидкого прибутку) моделями.

Важко погодитися, що систему захисту прав акціонерів в Україні можна порівняти з американською. Наша країна за показником чисельності акціонерів, їх питомої ваги в загальній кількості населення випереджає інші розвинені держави. У своїй більшості громадяни України є номінальними власниками акціонерних товариств, вони не мають можливості захищати свої інтереси, не знають і не використовують своїх корпоративних прав. Результатом сформованого механізму роздержавлення стала концентрація капіталу та управлінських можливостей у руках невеликої кількості акціонерів. У цьому дістала вияв суперечність, яка виникла у процесі роздержавлення між колективною природою акціонерної власності та механізмом її реалізації в інтересах вузького кола людей [10, с. 10—11].

Модель "принципал-агент" у корпоративному управлінні в Україні залишається аморфною. В умовах розпорощених пакетів акцій, розподілених безкоштовно, менеджери відчули себе єдиними справжніми власниками підприємств і абсолютно не сприймають своїх робітників, які володіють маленькими пакетами акцій, як "принципалів". Власне поняття моделі принципала-агента в перехідній економіці є перекрученим. У колишньому Радянському Союзі повний контроль за директорами підприємств здійснювався державою. У старій системі, де переважали адміністративні методи керівництва, для топ-менеджерів було абсолютно ясно, хто є принципалом і якими способами заохочення і покарання він володіє. Проблема "принципал — агент" у перехідній економіці перетворюється в новий конфлікт між корпоративними власниками, один з яких одночасно виступає як домінуючий власник і провідний менеджер. Головними чинниками цієї особливості є асимет-

рія інформації (нерівномірність розподілу інформації між різними учасниками ринкових відносин), нерозвинутість контрактних відносин, що викликає високі трансакційні витрати при обміні та реалізації прав власності.

У рамках інституціональної матриці України існує декілька видів моделей корпоративного управління: з концентрованою, змішаною полярною (концентрація контрольного пакета акціонерного капіталу в невеликій кількості акціонерів, а неконтрольний пакет — розпорошений серед великої кількості міноритарних акціонерів, зазвичай фізичних осіб) та розпорошеною власністю.

Серед чисельних проблем, які стримують ефективний розвиток корпоративного управління, є недосконале правове регулювання відносин управління, які склалися в акціонерних товариствах. Низький рівень корпоративної культури є однією з головних причин порушення прав акціонерів, здебільшого міноритарних, що проявляється в наступному: неналежна увага до інтересів інвесторів; відсутність рівноваги впливу та балансу інтересів учасників корпоративних відносин; фінансова непрозорість та невідкритість акціонерних товариств; відсутність правил ефективного менеджменту та належного контролю.

Світова практика говорить про корпоративність як про наявність специфічних відносин усередині юридичних осіб певної організаційно-правової форми. Причому ці відносини можуть розглядатись як такі, що виникають всередині суб'єкта підприємницької діяльності (між суб'єктом і його засновниками, між засновниками і органами управління суб'єкта чи між самими засновниками), а також у разі взаємодії суб'єкта з іншими суб'єктами приватно-правового чи публічно-правового характеру. Колективний характер корпоративного утворення потребує специфічної системи управління, що включає, в широкому розумінні, власне управління, ревізію, контроль, звітність та відповідальність.

Принципами корпоративного управління ОЕСР передбачено ефективний нагляд за діяльністю Правління з боку Ради, а також відповідальність цієї Ради перед компанією та акціонерами. Структура та процедури Ради варіюються як в країнах-членах ОЕСР, так і в інших країнах. У деяких країнах існує дворівнева Рада, де два різних органи виконують, відповідно, наглядові та управлінські функції. За такої системи, як правило, існує "Рада", до складу якої входять особи, які не є виконавчими директорами компанії, і "правління", що повністю складається із виконавчих директорів компанії. В інших країнах існує унітарна система Ради, в якій представлені як виконавчі директори компанії, так і особи, що не перебувають у трудових відносинах з компанією [11].

Для американської системи корпоративного управління характерна надзвичайно обмежена компетенція загальних зборів акціонерів та надзвичайно широкі повноваження Ради директорів. У США у зв'язку з великою розпорошеністю акціонерів Рада директорів фактично втратила свою функцію репрезентації інтересів різних груп акціонерів і розглядається як єдина команда, що повинна діяти в інтересах корпорації в цілому

[12]. Попри законодавчі вимоги, досить поширеною є практика включення до її складу представників менеджменту. Недоліком американської моделі є ризики того, що рада може стати жертвою особистих якостей менеджерів. Для зниження можливого негативного впливу: запроваджується посада корпоративного секретаря як незалежної від менеджменту особи, на яку покладаються крім секретарських ще й значні контрольні функції саме в сфері корпоративного управління; забороняється обіймання однією особою одночасно посади Голови виконавчого органу та Голови ради; допускається можливість голосування поштою, щоб донести думку більшості акціонерів до менеджерів та директорів корпорацій; активно діють громадські об'єднання акціонерів, що мають на меті покращення системи корпоративного управління та захист інтересів акціонерів; посилюється контроль за системою корпоративного управління у акціонерних товариствах з боку великих інституційних інвесторів; передбачується притягнення менеджерів до відповідальності, включаючи кримінальну, за порушення своїх фідучіарних зобов'язань.

Згідно з українськими Принципами корпоративного управління Наглядова рада здійснює загальне керівництво діяльністю товариства, контроль за діяльністю виконавчого органу та захист прав усіх акціонерів. Оцінюючи роль Наглядової (Спостережної) ради в українських корпораціях, Е.Н. Коренєв доводить, що її функції обмежуються спостереженням. Для поліпшення даної ситуації рекомендується впровадження системи комітетів Наглядової ради, серед яких можуть бути Комітет зі стратегії і політики, Комітет з планування і бюджетування, Комітет з прав акціонерів і розкриттю інформації, Комітет з винагород і призначення членів Правління, Комітет з аудиту і дотримання законодавства [13, с. 124]. При здійсненні своїх функцій аудиторський комітет повинен співпрацювати з ревізійною комісією товариства, службою внутрішнього аудиту та зовнішнім аудитором. Ревізійна комісія повинна здійснювати оперативний контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства шляхом проведення планових та позапланових перевірок.

Ефективне управління корпорацією можливе лише за умови наявності внутрішніх регламентів, які встановлюють чіткий розподіл прав і обов'язків між органами нагляду і оперативного управління, а саме: Положення про загальні збори акціонерів; Положення про спостережну раду; Положення про виконавчий орган (правління); Положення про корпоративного секретаря, Положення про посадових осіб акціонерного товариства; Положення про ревізійну комісію; Положення про службу внутрішнього аудиту.

Становлення національної моделі фондового ринку ґрунтується на принципах організації економічного співробітництва та розвитку і вимагає введення нових сучасних регуляторних документів для підвищення ефективності корпоративного управління. Для більшості країн типовою є практика регулювання корпоративного управління за рахунок добровільного дотримання певних принципів і норм ділової етики. Саме внаслідок цього часто використовуються терміни "добра" або "найкраща" практика корпоративного управління.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведений інституціональний аналіз дозволив встановити, що модель корпоративного управління визначається поміж іншим типом фінансової системи. Для банківсько-орієнтованої фінансової системи України та виділених національних моделей за рівнем розподілення власності (концентрована і змішана полярна) найбільше підходить німецька практика. Разом з тим наявність великої кількості міноритарних акціонерів у межах неконтрольного пакету змішаної полярної та розпорошеної моделей і бурхливий розвиток фондового ринку потребує становлення в Україні деяких елементів англо-американського типу, особливо в частині захисту прав акціонерів. Прийняття за пріоритетний напрямок розвитку моделі корпоративного управління за німецьким типом збільшує роль банків як суб'єктів інфраструктурних учасників фондового ринку. Це потребує узгодженого розвитку принципів корпоративного управління у фінансовому і реальному секторах економіки.

Перспективами подальших досліджень є розробка рекомендацій щодо змісту Кодексу корпоративного управління.

Література:

1. Бакаєв О.Л. Розвиток фінансових ринків в умовах глобалізації: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / О.Л. Бакаєв; Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2005. — 18 с.
2. Осаволук С.Л. Розвиток світового фінансового ринку в умовах глобалізації: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / С.Л. Осаволук; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. — К., 2003. — 16 с.
3. Анімісов А.Є. Інтеграція України до світового ринку капіталу в умовах глобалізації: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / А.Є. Анімісов; Донец. нац. ун-т. — Донецьк, 2006. — 20 с.
4. Онищук Г. Концепція корпоративного управління соціально-економічним розвитком городів / Г. Онищук // Економіка України. — 2002. — № 1. — С. 4—9.
5. Мишко О.А. Підвищення ефективності управління корпоративною власністю в регіоні: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.05 / О.А. Мишко; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. — Л., 2007. — 20 с.
6. Кондрашихін А.Б. Напрями удосконалення системи корпоративного управління підприємствами місцевого господарства [Електронний ресурс] / А.Б. Кондрашихін // Науковий вісник Академії муніципального управління. — 2009. — №7. — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_7/09kabees.pdf>
7. Мірошник А.М. Науково-організаційні основи розвитку корпоративного сектору економіки: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / А.М. Мірошник; Н.-д. екон. ін-т М-ва економіки України. — К., 2006. — 17 с.

8. Сав'юк Л.М. Формування системи державного управління корпоративними структурами в Україні: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Л.М. Сав'юк; Гуманіт. ун-т "Запоріж. ін-т держ. та муніцип. упр." — Запоріжжя, 2007. — 20 с.

9. Горинь М.О. Організаційно-економічний механізм формування корпоративного сектору України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / М.О. Горинь; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2007. — 20 с.

10. Ногінова Н.М. Державне регулювання процесами формування акціонерної власності в перехідній економіці України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / Н.М. Ногінова; Ужгород. нац. ун-т. — Ужгород, 2006. — 20 с.

11. Принципи корпоративного управління ОЕСР. — Режим доступу: <www.kyiv-obl.gov.ua/Docs/VKY-2.doc>

12. Єфименко А. Американське корпоративне управління: базові правові концепції та нові виклики [Електронний ресурс] // Юридичний журнал. — 2007. — №2. — Режим доступу: <<http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2552>>

13. Коренєв Е.Н. Вплив внутрішньої організації управління на позицію корпорації на фондовому ринку / Е.Н. Коренєв // Культура народів Причорномор'я. — 2005. — №59. — С. 123—124.

References:

1. Bakaiev, O.L. (2005), Rozvytok finansovykh rynkiv v umovakh hlobalizatsii [The development of financial markets in the context of globalization], Kyiv. nats. ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.

2. Osavoliuk, S.L. (2003), Rozvytok svitovoho finansovoho rynku v umovakh hlobalizatsii [The development of the world market in the context of globalization], NAN Ukrainy. In-t svit. ekonomiky i mizhnar. vidnosyn, Kyiv, Ukraine.

3. Anisov, A. Ye. (2006), Intehratsiia Ukrainy do svitovoho rynku kapitalu v umovakh hlobalizatsii [Ukraine's integration into the global capital market in the context of globalization], Donets. nats. un-t, Donets'k, Ukraine.

4. Onyschuk, H. (2002), "The concept of corporate governance and social and economic development of cities", Jekonomika Ukrainy, No. 1, pp. 4—9.

5. Myshko, O.A. (2007), Pidvyschennia efektyvnosti upravlinnia korporatyvnoiu vlasnistiu v rehioni [Improved management of corporate property in the region], NAN Ukrainy. In-t rehion. doslidzh, Lviv, Ukraine.

6. Kondrashykhin, A.B. (2009), "Areas of improvement of the corporate management of enterprises local economy", Naukovyj visnyk Akademii munitsypal'noho upravlinnia, No. 7.

7. Miroshnyk, A.M. (2006), Naukovo-orhanizatsijni osnovy rozvytku korporatyvnoho sektoru ekonomiky [Scientific and organizational foundations of the corporate sector], N.-d. ekon. in-t M-va ekonomiky Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

8. Sav'iuik, L.M. (2007), Formuvannia systemy derzhavnoho upravlinnia korporatyvnymy strukturamy v Ukraini [Formation of corporate governance structures in

Ukraine], Humanit. un-t "Zaporiz. in-t derzh. ta munitsyp. upr.", Zaporozhye, Ukraine.

9. Horyn', M.O. (2007), Orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm formuvannia korporatyvnoho sektoru Ukrainy [Organizational-economic mechanism of the corporate sector Ukraine], L'viv. nats. un-t im. I.Franka, Lviv, Ukraine.

10. Nohinova N.M. (2006), Derzhavne rehuliuвання protsesamy formuvannia aktsionernoi vlasnosti v perekhidnij ekonomitsi Ukrainy [State regulation of processes of formation shareholding in the transitional economy of Ukraine], Uzhhorod. nats. un-t, Uzhgorod, Ukraine.

11. Pryntsypy korporatyvnoho upravlinnia OESR [The OECD Principles of Corporate Governance].

12. Yefymenko, A. (2007), "American corporate governance: basic legal concepts and new challenges", Yurydychnyj zhurnal, No. 2.

13. Koreniev, E.N. (2005), "The impact of the internal organization management to position the corporation in the stock market", Kul'tura narodov Prychernomor'ia, No. 59, pp. 123—124.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2015 р.

АГРОСВІТ
www.agrosvit.info
Передплатний
індекс: 23892

**ЖУРНАЛ
ВИХОДИТЬ
24 РАЗИ
НА РІК**

Журнал «АГРОСВІТ» включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з **ЕКОНОМІКИ**

(постанова Президії ВАК України від 27 травня 2009 р. № 1-05/2)

Тел: (044) 223 26 28, 537 14 33, 537 14 32
Тел/факс: (044) 458 10 73
E-mail: economy_2008@ukr.net